

Literatura

Dagozkion analisi tresnen erabilera maneiatzen ez dakienean erabiltzen du kultur kritikariak politika eta morala. Literatura aztertu baino idazlearen lanari beto eskubidea jartzen dio orduan. Garai eta leku bakoitzak bere pentsamendu zuzena du eta horri ongi egokitzen zaizkion difamatzeko klixek. Zentsoreek gurasokeriz eta lainezaz tratatzen dute irakurlea, bere irizpideak blokatu eta aurretiaz ondorioak azalduz. Autorea adituen elitea ondo tratatzera behartua dago orduan, eszenatokian iraun nahi badu behintzat. Horrek higuindu du hasieratik Marc-Édouard Nabe. Ordaina, salbuespenak salbuespen, eszenatik at performatzera jo behar izana, antiediziora.

Marc-Édouard Naberen azken trikimailua

HEDO I ETXARTE

Argazkiak: www.alainzannini.com webgunetik

“EZ, HAU BENETAN DELA NAZKAGARRIA, onartezina, zuri ere gehiegi irudituko zaizu” esan zidan orduko lagunak. Marc-Édouard Nabe izenez aurkeztu zidan, Alain Zannini zuen berezko deitura. 1958ko abenduaren 27an Marseillan jaioa eta ideologia komunista aplikatzen zuen eskola batean hezitakoa. Aita Marcel Zannini jazzmana. Jatorri greko-turkiarra. Bestelako galiar desiragaitzak ere gure

begi eta eskuetan izan ziren. *Le Monde Diplomatique*ko *gauchisten* kartografia konpultsiboki kontsumitzen genuen. Dieudonné M’bala M’balaren sukarrak bi urte lehenago jo gintuen, ongipentsatzaileen aurkako txertoa arrakastatsua da. Hark bezala, guk geuk ere gerru zaporea hartzen genion giroko aireari, “ez, sinetsiezaguzue, airea da!” errepikatzen ziguten bestetzuek. Uste baino finagoak dira

Goian Marc-Édouard Nabek idatzi eta kalean itsatsitako afixak, Beigbeder, Houellebecq, Angot eta Littell bezalako idazleen fenomenoaz daukan iritzia azaltzen. Behean orain arte idazle marseillarrak idatzi dituen liburuak.

dasta-zainak eta ordurako hasiak ginen sumatzen bazirela Frantziako Errepublikan, eta hedaturaz frankofonian, komunikabideek aipatzen zituzten gaizkile ofizialak, batzuk aipatzearen: Bernard-Henri Lévy, Éric Zemmour, Alain Finkelkraut, Besancenot, Stéphane Guillon, Didier Porte eta, ezbaierik gabe, Goncourtutako Michel Houellebecq. Melanchonek (Parti de gauche, PG) alarma piztu du berriki manifestaldietan harriak botatzen ari diren asko zibilez jantzitako poliziak direla, letretan gauza bera da aspaldian gertatzen Errepublikan. Aski jakina da benetako disidenteari ez zaiola mikrofonoa pizten ere, ez badago kasernan, epaile jaun-andrearen aurrean edo burdin artean hiltzeaz.

Aurkezpen txartela hastapenetik: –Antisemita! Eskuindarra! Anarkista!

Nazkagarria. Onartezina. Gehiegi. Kidearen enbidoari jarraiki sareko bideoa ikusi

nuen. 1985eko otsailaren 15eko *Apostrophes* saioa zen: Bernard Pivot zuzendari eta Marc-Édouard Nabe gonbidatueta bat besterik ez zen. Bere lehen liburua aurkeztera zetorren: *Zorriariaren atsegina* (*Au régal des vermines*, 1985). Egia, harrigarria Nabe: ondo eta azkar apuntatzen zuen idazle gaztea, adjektibo mikatzak arin jaurtitzen bekainak gora zituela. Ez zen errepika-erriflea berea, gorpuak hilik dauden egiaztatze-ko ixak, laukiak edo zig-zagak marrazten dituen horietakoa. Zehaztasun-erriflea bekain arteetan kokatu eta fite erorarazten zituen buruak, ongipentsatzaileentzat jasan ezina: bala bakarra aski gernu saltzaileak bururik gabe uzteko, literaturako Vasili Zaitsev. Saioa bukatu eta kamerak itzalita Georges-Marc Benamou estudioira joan zen eta ukabildakada (ken)urratu zion ezkerreko begiko erretina frankotiratzaileri. Idazlearen analisi tresnetako bat suntsitu nahiko

zuen akaso ukabilen adierazpen askatasunaren integristak. Telesaio haren karietara Nabek jaso zituen bestelako kolpeak, aipagarriena LICRA erakunde komunitarista juduak epaitegira bideratu zueneko. “Difamazioa eta arrazaren-gatik gorrotora bultzatzea” egotzi zioten orduan. Justiziak bertan behera utzi zuen epaia 1989an. Komunikabideek eta literaturako komisario politikoek egundaino jarraitu dute letrez berba egin behar zutenean irain politikoak jaurtitzen. Bi izan dira erabilienak: antisemita eta eskuin-muturreko. Nor eta Trotski jaunak laudatu eta haren prosa miretsi zuen autore berari gorazarre egiteagatik. Ferdinand Céline.

Edozein kasutan, ez da arrazoirik gabe-koa izango Frantziako letren munduko handien zerrenda irain honez edo bestelako irain politiko-moralez gainezka egotea: Aragon, Pierre Louÿs, Sade, Apollinaire, Breton, Bataille, Desproges, Siné, Serge Halimi, Alain Greish. Hil eta hogeit urtera hain eskuzabala den letren munduak *Literatura Entziklopedia labor* sobietarrean idatzitako gauza bera haizatzen du, mitoaren itxuran: “Ilegalki erreprimtua. Hil ostean zuritua”. Garaikideentzat beranduegi halako errehabilitazioetarako, Nabek berak *Le Vingt-Septième Livren* hala iragarri zuen: “Gazte nintzenezan André Suarès edo Léon Bloyren gisako destinoarekin egiten nuen amets; lortu dut. Izan gaitezen logikoak: nire garaikideek hiltzat hartzen naute-nez, ez omen naiz haien begientzat existitzen jada. Ehun urte barru ikusiko dugu elkar! Bitartean, kito”.

Adituei eta letren milieuari txistu liburu berrian

Azpian hondartza izan lezakeen harlauza eman du argitara 2010ean: *Idazteari utzi zion gizona* (*L’Homme qui arrêta d’écrire*, antiedizioa 2010), hogeita zortzigarren lana. Hogeita zortzi kontuan harturik aurrekoa (*Le Vingt-Septième Livre*, 2006) lehenengoaren (*Au régale des vermines*, 1985) edizio berria zela, bigarren pertsonan idatzitako bere bizilagun Houellebecqen aurkako hitzaurre piromano batekin atondua. Azken lanean, begi puntuan izan ditu Frantziako letrerako hainbat lagun, epaiak ekiditeko beharrezko ortografia aldatetak eginda, hauexek ditu tartean, seinalatu: Bernard-Henri Lévy, Ruquier, Beigbeder, Benichou. Istorioa: idazteari utzi dion idazle

Zikloa hastapenera itzularazi du Nabek, bere webguneko banaketa sistemari esker azken liburuaren irabazien %65 eta %70aren artekoa erdietsiko du. Barra koderik gabe, banatzaileen eta liburu saltzaileen eskuetatik urrun

Editoreak, banatzaileak, kultur kazetariak, prentsako literatur kritikoak eta liburu saltzaileak “parasitoak” iruditu zaizkio Naberi

helduaren eta gazte blogari baten Parisko ibilaldia, hilik dagoen literatur munduko parke tematikoan barna.

Idazteari utzi dion gizona, hala egon zen sei urte, idazten ez zuela esaten han eta hemen, ezkutuan 700 orrialdeak sortzen. Bitartean, politikari buruzko panfleto literarioak idatzi eta Paris, Marseilla, Okzitaniako Tolosan eta Bordelen itsatsi eta banatu zituen, urririk. Tartean honakoak: *Zidane zirtzileria* (*Zidane la racaille*, 2006) etorkinak eta futbolariaren engaiamendu politiko ezaz, *Et Littell niqna Angot* (2006) Beigbeder-Houellebecq-Angot-Littell literatur fenomenoen ingurukoa, *Damoklesen lebergailua* (*La Bombe de Damoclès*, 2007) Ahmadinejad-en lebergailu nuklearrak izateko eskubideari buruz edo *Azkenean beltza!* (*Enfin nègre!*, 2006) Obamaren hautuari buruz.

Gaitz da pentsatzea eleberri, panfleto, poema, kronika eta egunerokoak hain usu idatzi dituenaren iturria itzaliko dela *L’homme* ostean. Are zailagoa, ordea, ez-idaztearen ostean sor dezakeena imajinatze hutsa.

Boikot mediatikotik anti-ediziora

Komunikabideetan ez da ongi etorria izan luzaro, lehenengo alditik jaso ditu irainak haienean. Editoreak, banatzaileak, kultur kazetariak, prentsako literatur kritikoak eta liburu saltzaileak “parasitoak” iruditu zaizkio. Argialetxei dago-kienean “handiak xurgatzaileak direla eta txikiak handi besterik ez dutela izan nahi” esan izan du. Hori dela eta, hogeita zortzigarren-rako muzin egin dio bai argialetxe-banatzaile-saltzaile-aurkezpen saio tradizionalari, baita L’Harmattan bezalako autoedizioarako plataformei.

Apustua “anti-edizio” deitu du. *La Revue Littéraire* 44. alean adierazi duenez “kontra-

CAMPOS

1921-ETIK, CAMPOS-EK HEGALUZE-KONTSERBA EGITEN DU DENBORAREKIN HARTUTAKO OHITUREI ESKER, HEGALUZERIK ONENA BILATZEN DU ZUK, GAUR, KALITATEZKO PRODUKTU GOZO BATEKIN GOZATZEKO.

Gure webgunean erosi: www.clubcampos.com

tu guztietatik eta muga guztietatik” alde egitera bultzatu nahi ditu beste idazleak. “Sistema ez dela menderagaitza” erakutsi nahi izan du. Hori demostratzeko historiari so egin dio. Victor Hugo Lacroixekin 1862an Guerneseyn batu zeneko hartara jo du. *Les Misérables*en irabaziak %50ra banatu zituzten orduan, Lacroixen esku inprimatzea, editatzea eta liburu saltzailearena egitea egon zen. Orduetik, idazlearen etekinak murriztuz joan ziren eta 1913tik aurrera Gaston Gallimardek %10era mugatu zituen apurrak. Nabek dioenez Gallimardek “autoreei liburuaren eksklusibotasuna eskatu zien, %10a irabaziko zutela esan zien ostean eta non sinatu behar zuten adierazi azkenik”. Victor Hugoren adibidera itzulirik, Lacroix jaunak eginiko edizioa eta gero, autoreak eskuizkribuarekin nahi zuena egin zezakeen. Marseillarraren arabera “norbaitek amaierako txistua jo behar zien parasitoei”. Zikloa hastapenera itzularazi du Nabek, bere webguneko banaketa sistemari esker azken liburuaren irabazien %65 eta %70aren artekoa erdietsiko du. Barra koderik gabe, banatzaileen eta liburu saltzaileen eskuetatik urrun. Fisikoki erosteko Parisko harategi bat, arropa denda bat eta bi loradenda aukeran, “lagunak” dituenengan eskuragarri.

Idazteari utzi zion gizonak engranajea liburu batekin blokatu zueneko

Naben azken liburuaz ez zuten berririk eman komunikabide klasikoek. Desiragaitzen erretserba bihurtu den *Ce soir, ou jamais!* Frédéric Taddëiren saioaz gain, inork gutxik eman zuen *L'homme* argitaratzearen berri. Kalapita piztu da Renaudot sarietarako hautagaien zerrendan azaldu denean. Liburudendetan ez den liburu hautagai zen lehengoz. Lobbyak argi utzi du letren aniztasunerako duen interesa: lehiaketa nork irabazten duen bost haiei, urtero irabazleak dauden heinean berdina izango dira haiek garaile. Horren lekuko *Le Monde des livres*ek berriki argitaratutako emaitzak “Goncourt efektua”ren inguruan. Ia ibilbiderik egin gabeko Atiq Rahimiren *Syngué Sabour* (POL, 2008) hogeita hamahiru bider gehiago saldu zen saria jaso ostean (8.500 aurretik, 280.000 ostean), aski ongi saldatutako Marie Ndiayen *Trois femmes puissantes* (Gallimard 2009) sei eta erdi aldiz gehiago (79.000tik 515.000ra) eta best-seller izandako *Les Bienveillantes*ek ere (Jonathan Littell, Gallimard 2006) hiru bider gehiago fakturatu zuen (190.000 ale aurrena, 615.000 gero). Nabek bere burua “worst-

Gisa honetan azaldu zen idazlea apirilko *Chronic'art* aldizkariko azalean. Titularrak: “Marc-Édouard Nabe: literaturaren zinezko lizunak sistematik ihes egin eta anti-edizioa asmatu du Interneten”. Erretzen ari den liburuak Gallimard etxean publikatua dirudi, asmo onen deklarazioa, inondik ere.

seller”tzat izendatu zuen. Eta ordea, dende nabarituko zuten –azkenean Virginie Despenes garaile izan duen– Renaudot sarietako zerrendan zenetako baten libururik erakuslehoan ez izatea. Irabazi edo ez, izan den nahastea sortuta ohiko komunikabideak eta sareko hamaika lekutan berria zabaldu baita. Argi dago, Naben azken trikimailuak poltsiko askori ez diela betetzeko aukerarik eman. Finean, bere liburuak mespretxatzen zituzten liburu-saltzaileek ere salneurria zuten orain arte.

Bush semeak Irak lehertu nahi izan zue-nean herrialde hartara joan zen txoroaren, Mesrine banku atrakatzailea heroi gisa marrazten duenaren, beltzak arraza goren dituenaren, dena normal doala “normalegi, hori da kezagarria” eta halako hamaika idatzi eta esaten dituenaren azken ekintza izan da hau, bere judutar eta plutokratikoko iritziek baino haserre gehiago eragingo zituen agian. ■